

Розробку уроку з трудового навчання підготувала вчитель Миротинської ЗОШ І-ІІ ст. Коломійцева Мирослава Миколаївна.

ПРОЕКТ – М'яка іграшка

Основна технологія :Технологія виготовлення пласкої м'якої іграшки

Додаткові технології : Технологія виготовлення виробів ручними швами.

Урок 1. М'яка плоска іграшка -5клас

Тема уроку:

М'яка іграшки у сучасному декоративно-ужитковому мистецтві. Плоскі та об'ємні іграшки. Матеріали для виготовлення м'якої іграшки та їх властивості. Інструменти та пристосування для шиття м'якої іграшки.

Мета уроку.

Ознайомити учнів з видами іграшок, місцем іграшки в сучасному інтер'єрі.

Навчити правильно добирати матеріали для виготовлення іграшки. Вдосконалювати практичні навички учнів у виконанні ручних швів, виховувати свідоме дотримання учнями правил безпечної праці.

Методичне забезпечення.

Шаблони «валентинок», зразки та фотографії м'яких іграшок, презентація, інструкційні карти виконання ручних швів зі зразками, технологічна послідовність виконання іграшки, інструкція вступного інструктажу.

Обладнання, матеріали.

Голка, нитки, шпильки, ножиці, олівці, швацька крейда (мило), тканина.

Мультимедійне обладнання.

Основні поняття.

Іграшка народна, декоративна, ритуальна, театральна, колекційна, авторська. Шов петельний. Матеріали натуральні та хімічні.

Тип уроку. Комбінований.

Хід уроку.

1. Організаційний момент.

Перевірка присутності учнів та їх готовності до уроку.

2. Актуалізація опорних знань.

2.1. Ви гарно відпочили протягом двох тижнів, можливо, подорожували, зустрічались з цікавими людьми, навчилися новому рукоділлю чи виготовили самі якісь вироби. (учні коротко розповідають або демонструють вироби).

- Під час роботи ви користувались інструментами (якими саме) безпечно, вас ніхто не відволікав і травм ви не отримали?

2.2. А тепер пригадайте :

- Які небезпеки можуть очікувати в майстерні під час виконання практичної роботи?
 - Як потрібно поводитись в майстерні трудового навчання?
 - Як підготувати до роботи робоче місце та інструмент, в тому числі електризований?
 - Яких правил потрібно дотримуватись під час практичної роботи?
 - Які дії потрібно виконати по закінченню роботи?
 - Як діяти у випадку несправності інструменту чи травмуванні?
- Під час обговорення потрібно дотримуватись рекомендацій «Інструкції охорони праці в шкільних майстернях».

3. Мотивація навчальної діяльності.

Різдвяні свята – час подарунків. Серед дитячих подарунків іграшка займає провідне місце. Дорослі також дарують один одному іграшки, часто авторські. Саморобна іграшка набула останнім часом величезної популярності – влаштовуються виставки саморобної іграшки, проводяться майстер класи виготовлення іграшки, створюються спільноти за інтересами. Сьогодні ми разом долучимось до мистецтва створення іграшки.

4. Повідомлення теми уроку.

5. Постановка завдань перед учнями.

Учні повинні називати і розрізняти види м'яких іграшок; характеризувати матеріали, які використовуються для виготовлення іграшки;

Учні повинні вміти добирати матеріали, інструменти та пристосування для роботи; виконувати ручні шви, дотримуючись правил безпеки праці.

6. Вивчення нового матеріалу. (виділені в тексті пояснення фрази даються під запис)

Слово вчителя.

6.1.Іграшки у сучасному декоративно-ужитковому мистецтві.

Іграшка споконвіку була невід'ємною складовою життя людини – в історичних музеях всього світу демонструють глиняні, металеві, дерев'яні іграшки різних часів та народностей, за ними вивчають культуру та побут людей.

Основне призначення іграшки – бути забавою для дитини, одночасно розвивати інтелект та привчати до певних практичних дій (брязкальце для немовляти, зменшені копії машин, побутових речей та приладів, інструментів, ляльки, іграшкові тваринки, тощо).

Але й дорослі теж не забули про іграшки. **Сучасні іграшки мають різне призначення:**

- **Розвиваючі іграшки для дітей** (різноманітні машинки, ляльки, лялькові меблі та посуд, іграшкові побутові прилади; набори іграшкових інструментів, електронні іграшки).
- **Декоративні іграшки для прикраси житла** (глиняні, фарфорові, металеві статуетки, кухонні іграшки-грілки, ляльки в оригінальному чи народному одязі, копії машин, літаків, кораблів, великі яскраві та пухнасті м'які іграшки, іграшки-саше, тощо).
- **Колекційні іграшки** (будь які іграшки, що мають свою історію або виготовлені в обмежено невеликій кількості для колекцій, часто з дорогих матеріалів або відомими особами).
- **Народні іграшки** (ляльки, маленькі предмети побуту, зображення тварин та птахів, виготовлені з природних підручних матеріалів, що склались історично для кожної народності).
- **Ритуальні іграшки** (часто народна іграшка несе ритуальне навантаження – оберіг – фігурки коней чи птахів, лялька-берегиня; у східній культурі – різноманітні статуетки богів і тварин, підвіски; фігурки з воску використовують у містичних обрядах).
- **Ляльки для театральних вистав** (пальчиковий театр, ляльки-рукавички, ляльки-маріонетки, тощо)
- **Іграшки-сувеніри.**
(Під час пояснення продемонструвати учням іграшки чи їх зображення).

Останні роки авторська іграшка набула неабиякої популярності. Матусі виготовляють безпечні, екологічні м'які іграшки своїм діткам, умільці - неповторні подарунки друзям, для декого це стає професією. Навіть у вигляді домашнього рукоділля пошиття іграшок дає можливість втілити

свої творчі ідеї у виробі, отримати задоволення від роботи та підвищити власну самооцінку – « я це вмію».

Дехто з вас вже шив прості плоскі м'які іграшки-підвіски на ялинку - це нескладно. Плоска іграшка складається з двох однакових деталей – просто одна деталь призначається животиком і обличчям – вишиваємо очі, ротик і носик, другу називаємо спинкою і пришиваємо хвостик. Саме з такої іграшки ми і почнемо роботу. (Продемонструвати учням плоскі м'які іграшки - котик, ведмедик, зайчик)

Об'ємна м'яка іграшка більш складна у виконанні, бо складається з багатьох об'ємних частин; але така іграшка більш точно відтворює фігуру людини чи тварини, частини тіла іграшки можуть бути рухомими (продемонструвати об'ємні іграшки).

6.2. Матеріали для виготовлення м'якої іграшки та їх властивості.

Перші м'які іграшки повинні були максимально точно відтворювати зовнішність тваринки чи людини, тому обирались матеріали відповідного кольору та фактури. В сучасних мультиках та на прилавках магазинів безліч іграшок фантазійних кольорів – зелені, рожеві, жовті та сині коти, песики, ведмедики ... Тож, колір тваринки залежить від наявних матеріалів та вашої фантазії.

Для м'якої іграшки знадобляться наступні матеріали :

Основні матеріали для деталей іграшки.

- **Штучне хутро з ворсом різної довжини** – коротким, середнім, довгим (натуральне хутро можна використовувати в окремих деталях чи для оздоблення).
- **Різноманітна тканина** – з натуральних та хімічних волокон, різна за будовою та оздобленням; бажано, щоб зрізи тканини не сильно осипалися. Розмір клаптиків залежить від розміру деталей – іноді шматочки тканини із сірникову коробочку стають у нагоді.
- **Шматочки білої, чорної та кольорової шкіри – натуральної таштучної** – згодиться пара від загубленої пальчатки, місцями потертий широкий пояс, уцілілі шматочки старої сумки, халяви старих осінніх чобіт, тощо.

Оздоблювальні матеріали .

- Відрізки різноманітних **стрічок, мережива, тасьми, резинки**, тощо.
- **Фурнітура** – різні **гудзики та намистини**; непотрібна біжутерія – **кліпси, підвіски, ланцюжки**, тощо.
- **Нитки вишивальні та для вязання.**

З'єднувальні матеріали.

- **Нитки швейні** – міцні, краще армовані, різних кольорів (щоб добирати під колір тканини).
- **Клей** – ПВА, ТИТАН, плавкий силіконовий клей.
- **Наповнювач.**
- **Синтепон, поролон**, синтепух, холлофайбер (найбільш екологічний матеріал, використовується для наповнення диванних подушок). Можна використати інші об'ємні матеріали – вату, обрізки тканини – але тоді іграшка буде важкою та не такою м'якою на дотик. Перших ведмедиків, взагалі, заповнювали дерев'яними ошурками.
- **М'яка проволочка** (приблизно 2 мм товщиною) для каркасів – алюмінієва чи мідна, краще в пласликовій ізоляції.
(Під час пояснення вчитель демонструє зразки матеріалів).

Обираючи матеріали для конкретної іграшки, потрібно визначити вимоги до виробу та обрати матеріали з відповідними властивостями.

Іграшки для маленьких дітей повинні, в першу чергу, бути безпечними – міцними, екологічно чистими, легко пратися; також вони повинні бути естетичними та недорогими. Таким вимогам відповідають натуральні тканини – бавовняні та льняні; наповнювач – холлофайдер; очі, носик та ротик іграшки краще вишити нитками (гудзики та намистинки маля може відірвати); проволочний каркас краще не використовувати взагалі.

Інша ситуація з декоративними та колекційними іграшками – тут головною вимогою є естетичність, далі екологічність та міцність, а вже потім економічність. Для таких іграшок можна використовувати різноманітні матеріали – як натуральні, так і хімічні, доцільне оздоблення та фурнітуру, клейові з'єднання, каркаси.

Міні-практикум (робота в міні-групах)

Для роботи викликаються 4 учениці (2+2).

На столі розложена різноманітна тканина, фурнітура. Кожна пара обирає карточку-завдання, виконує та демонструє класу результати.

<p>1. Доберіть матеріали та оздоблення для виготовлення м'якої ляльки-засипанки у подарунок маленькій дитині. Обгрунтуйте свій вибір.</p>	<p>2. Доберіть матеріали та оздоблення для виготовлення м'якого полярного ведмедика у подарунок однокласниці. Обгрунтуйте свій вибір.</p>
---	---

При потребі учні класу виправляють неточності.

Вчитель демонструє бавовняну ляльку-засипанку та пухнастого ведмедика.

Слово вчителя.

Начебто, я багато матеріалів перерахувала, але, повірте, майже все у вас вже є. Ось вам і домашнє завдання.

Погляньте навколо, пошукайте гарненько, попитайте маму й бабусю, і ви побачите, скільки різних матеріалів для роботи можна знайти у вашій домівці. Це всякі клаптики — залишки тканин і хутра — та старі речі: непотрібна зимова шапка, комір від потертого маминого пальта. Він хоч і виношений, але з нього ще можна повирізати непогані шматочки. А саме пальто? Це теж чудовий матеріал для іграшок. А батьків фетровий капелюх? Дарма, що він побитий міллю — почистивши і випрасувавши, його цілком можна пустити в діло. А сестриччині рожеві повзунки? З них вийдуть гарненькі голівки для ляльок.

Бачите, як багато потрібних речей ви одразу ж розшукали. Тільки це ще не все. Перш ніж узяти їх в роботу, треба трохи потрудитися: як слід все почистити або випрати, випрасувати, розчесати.

Штучне хутро легко переться й розчісується. Фетровий капелюх треба розрізати на три-чотири частини і випрасувати через вологу тканину, а пальто чи інший одяг розпороти, почистити чи випрати деталі і також старанно випрасувати.

6.3. Інструменти для шиття м'якої іграшки.

Перш ніж взятися до діла, поговоримо про те, які інструменти потрібні вам під час роботи над м'якою іграшкою. Їх небагато, і всі вони вам добре відомі. Це ножиці, нитки, голки і шпильки, клей, бажано ПВА чи силіконовий— він добре клеїть і тканину, і хутро, і шкіру, а висихаючи, не лишає плям. До того ж його легко змити з рук та зі столу. Задля зручності клей можна налити у маслянку для машинного масла; силіконову паличку - нагріти у полум'ї свічки. Тільки запалювати свічку можна у підсвічнику з дозволу та у присутності батьків.

Не обійтися вам і без пінцета, за допомогою якого ви будете вивертати готову форму і наповнювати її синтепоном. Замість пінцета можна взяти і звичайний кілочок, металевий або дерев'яний (чудово підійдуть

палички для суші). Знадобиться вам також гостро заструганий олівець і, нарешті, наперсток. Він вам буде конче потрібний, коли ви шитимете цупку тканину або хутро.

Повторення правил техніки безпеки при ручному шитті.

А тепер пригадайте:

- Як мають виглядати якісні голки та булавки? (гострі, рівні, неіржаві).
- Де можна зберігати голки та шпильки? (в гольниці, в подушечці для голок, на магніті; категорично забороняється у маленьких м'яких іграшках).
- Як правильно зберігати ножиці під час роботи? (із зімкнутими лезами, кільцяси до себе, справа (зліва для шульги) на відстані від краю стола, щоб випадково не впали).
- Як правильно передавати ножиці? Продемонструйте. (кільцями вперед, тримаючи пальцями за зімкнуті леза).
- Як відміряти оптимальну довжину нитки для ручного шиття? Продемонструйте. (Тримаючи двома пальцями за кінчик, обвести нитку кругом ліктя знову до пальців).

7. Практична робота.

Пошиття валентинки (сердечка) швом «петельний».

Матеріали та інструменти: шаблон сердечка, тканина (або розкросні деталі валентинки), синтепон, голка, шпильки, ножиці, нитки, інструкційна карта виконання шва «петельний», технологічна послідовність виготовлення сувеніра.

Вчитель зачитує технологічну послідовність виконання іграшки, демонструє та пояснює кожен етап. Окремо в групах учнів вчитель демонструє виконання шва «петельний».

Учні виконують роботу, дотримуючись рекомендацій і правил техніки безпеки при роботі.

Вчитель контролює правильність виконання роботи та дотримання правил безпеки праці. При потребі проводиться повторний інструктаж.

Відзначає учнів, які самостійно та якісно виконали роботу.

8. Підсумки практичної роботи.

Оглянути виконані учнями валентинки, відмітити якісні роботи; виявити можливі недоліки, проаналізувати та намітити шляхи усунення недоліків.

9. Підсумки уроку.

Фронтальна бесіда.

- Які бувають іграшки за призначенням?
- Який матеріал ви будете добирати вдома для пошиття іграшки?
- Як потрібно підготувати тканину, бувшу у вжитку, для повторного використання?
- Чи сподобалось вам виготовляти валентинки? Які складнощі виникли у роботі? Чому виникли утруднення і як їх уникнути в подальшій роботі?
- Оцінювання учнів на уроці.

10. Домашнє завдання.

Добрати матеріали для виготовлення плоскої іграшки – ведмедика, зайчика, котика. Підготувати тканину для використання. Підготувати голку, шпильки та нитки в колір тканини.

11. Прибирання робочого місця.

Презентація

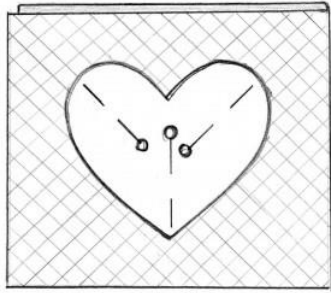
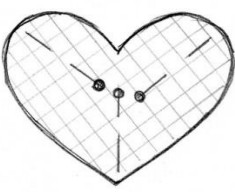
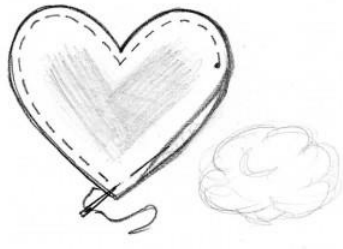
М'яка іграшки у сучасному декоративно-ужитковому мистецтві.

Саморобна іграшка набула останнім часом величезної популярності.

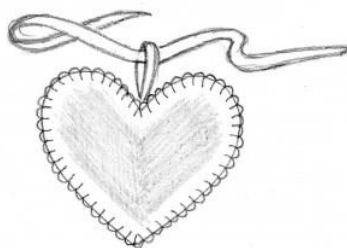
Сьогодні ми разом долучимось до мистецтва створення іграшки.

Додаток №1.

Технологічна послідовність виготовлення сердечка-валентинки.

№ з/п	Послідовність виконання іграшки.	Схема виконання іграшки.
<i>Розкроювання деталей іграшки.</i>		
1	Огляньте тканину, визначте лицьовий та виворітний боки, напрямок малюнку чи ворсу, наявність дефектів, напрямок нитки основи.	
2	Складіть тканину вдвоє лицьовим боком всередину, виворітним назовні.	
3	Прикладіть до тканини шаблон, враховуючи напрямок малюнка, ворсу, ниток основи та приколiть шпильками. Обведiть шаблон по контуру олівцем.	
4	Відколiть шаблон, сколiть обидва шари тканини шпильками.	
5	Акуратно вирiжте обидвi деталi по наміченій лінії.	
<i>Пошиття іграшки.</i>		
6	Складіть деталі лицьовим боком назовні, виворітним всередину, суміщаючи зрізи. Сколіть деталі шпильками поперек шва.	

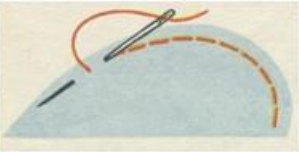

7	Зметайте обидві деталі по контуру швом «уперед голку». По ходу шва видаляйте шпильки.	
8	Коли залишиться незметаним відрізок шва довжиною 2-3 см, нещільно наповніть іграшку синтепоном для надання об'єму та продовжіть виконання шва.	
9	Виконайте по контуру шов «петельний» нитками в колір тканини.	
10	Видаліть нитки наметування.	
11	Виконайте оздоблення іграшки за власною розробкою.	

Додаток №2.

Ручні шви, що використовуються для пошиття м'якої іграшки.

Назва шва та умови його виконання	Прийоми виконання шва	Схема виконання шва
Шов «уперед голку» (зметувальний). Це найпростіший, але разом з тим найпотрібніший із швів. Роботу над кожною, без винятку, іграшкою ви починатимете саме з нього. Якщо шити іграшку, попередньо її не зметавши, деталі можуть зсунутися, і робота буде зіпсована:	Виконують шов «упередголку» так. Дві деталі іграшки складають лицем до лиця і, відступивши 0,5 см від краю, прошивають їх великими стібками справа наліво.	

<p>іграшка вийде косо-бока, неохайна.</p>		
<p>Шов «назад голку». Цим швом шиють іграшки з сипких, тонких тканин: ситцю, байки, трикотажу, вельвету, оксамиту, штапелю тощо. Кроїти з таких тканин вироби треба з припуском на шов (0,5—0,7 см).</p>	<p>Виконують шов «назад голку» таким чином: голка весь час ніби повертається назад, у те місце, звідки виходить нитка. На вигляд цей шов нагадує машину строчку.</p>	
<p>Шов «через край». Ним найкраще шити іграшки з хутра — як штучного, так і натурального.</p>	<p>Його виконують так: встромляють вістря голки в тканину зісподу і виводять її на себе. Голка начебто весь час описує коло і рухається справа наліво, а нитка міцно обхоплює край деталей.</p>	
<p>Ну, а якщо ви робите іграшку з товсто (пальтової) тканини чи фетру і вивернуи її неможливо, вам доведеться удатися ще до одного шва. Називається він «петельний». Ним шиють по лицьовому боку виробу. Крім того, цим швом можна прикрасити, оздобити іграшку. В такому випадку слід брати товсті яскраві нитки.</p>	<p>«Петельний» шов виконується справа наліво. На відстані 3-4 мм від зрізів деталей вколить голку на себе, кінчик голки обведіть ниткою та затягніть петлю..Кожен наступний стібок виконуйте так само на відстані 3 мм від попереднього. Стібки розташовуйте та затягуйте рівномірно. Наприкінці шва виконайте вузлик – 2-3 рази обведіть голку ниткою та затягніть петлю.</p>	